

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Universitets- og forskningspolitisk redegørelse af 24/11 98.

(Redegørelse nr. R 8).

Forskningsministeren (Jan Trøjborg):

Denne redegørelse handler især om universiteternes placering i den danske forskningspolitik. Ikke så meget den aktuelle placering som den ønskede eller fremtidige placering. Som en følge af dette fremadrettede perspektiv er der i beskrivelsen lagt forholdsvis mindre vægt på den klassiske og i høj grad velfungerende universitetsvirksomhed – for eksempel dansk grundforskning høje kvalitet – og mere vægt på universiteternes muligheder for at udvikle og tilføje nye elementer til deres opgaveportefølje. Set i forhold til sektorforskningen er der således ikke tale om en traditionel forskningspolitisk redegørelse.

Hovedtanken er, at hvis det skal lykkes universiteterne at inkorporere nye mål, må der samtidig åbnes for nye og mere fleksible styreformer. De skal hvile på et fundament af selvstyre, hvor et universitet sætter sit eget ambitionsniveau i en udviklingskontrakt. Kontrakterne skal have form af en individuel aftale mellem det enkelte universitet, Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet. Forskningsministeriet indgår samlede udviklingskontrakter med universiteterne, hvori der vil indgå kontrakter mellem Undervisningsministeriet og universiteterne om uddannelsesudviklingen. Kontrakterne skal indeholde en række temaer inden for blandt andet forskning, uddannelse, administration og biblioteker. Og de skal opstille mål, som forpligter parterne over en årrække.

Ved at løse rammerne for universiteterne til fordel for forpligtende aftaler om universitetets egne mål, er det hensigten at give tilskyndelse til en udvikling, der allerede er i gang. Udviklingskontrakterne skal være med til at løfte universiteternes ambitionsniveau, stimulere deres opfindsomhed og hæve produktivitet og kvalitet på kerneområderne. Der ligger heri en overbevisning om, at får universitetsvirksomheden lov til at vokse frit inden for nogle ambitiøse rammer, vil gevinsten være øget koordinat

og fornyelse i hele sektoren. Gevinster af en art som dårligt lader sig tvinge igennem ved reguleringer, fordi de af natur forudsætter en frivillig og motiveret medvirken.

Udviklingskontrakterne skal derfor, gennem en revision af Universitetsloven, tilbydes universiteterne som en mulighed for en friere og mere ambitiøs udfoldelse. Universiteterne er ikke forpligtet til at indgå kontrakter, men kontrakterne vil omvendt være en forudsætning for, at den enkelte institution i øget omfang får mulighed for at indrette sig efter sine individuelle forhold og søge sine målsætninger opfyldt ved samarbejde udadtil.

FORSKERNE OG SAMFUNDET

Forskningspolitik handler om at organisere den samlede forskningssektor med det formål at fremme udnyttelse og effektivisering af indsatsen. En enkel og umiddelbar begrundelse for dette er, at de kraftigt stigende samfundsmæssige investeringer i forskning udløser forventninger om synlighed og resultater. Der er naturlige og vitale samfundsinteresser i at prioritere, hvordan ressourcerne skal fordeles mellem forskningsområder. Forskning er blevet et vigtigt led i at opretholde velfærd, og den har betydning for brede samfundsområder som miljø, sundhed, erhverv og kultur. Det afføder en øget politisk fokusering på området og giver forskningen et betydeligt ansvar for at yde sit og bidrage til samfundets behov. Når forskningen tildeles stadig flere ressourcer og får stadig større betydning for samfundslivet, fremkalder den samtidig spørgsmål og debat om blandt andet formål, målsætninger, etik, fremgangsmåder, forskningsbaseret af uddannelse og kvalificering af arbejdskraft.

Heroverfor står især den stærke rolle, som forskningens frihed har spillet i videnskabens selvforståelse og udvikling. Vigtigheden af denne frihed sætter nogle principielle grænser for forsknings- og universitetspolitikken.

– Forsknings- og metodefriheden skal fortsat være sikret institutionerne. Det er regeringens mål at give universiteter og sektorforskningsinstitutioner øget ansvar og stimulere til omstilling og fornyelse i forskningsverdenen.

Forskningsystemet udfordres massivt i disse år. Der er ikke én sektor, der har monopol på vidensproduktion. Ny viden produceres mange steder i samfundet, både i den offentlige og i